

Ziya Gökalp'ın *Ala Geyik* Şiirini Yeniden Okuma Denemesi

Attempt to Re-Read the Fallow Deer Poem of Ziya Gökalp

Selma ÇELİK

Dr. Tolunay Özaka Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Ankara, Türkiye
Orcid: 0000-0002-3886-1338 Email: elik.selma2016@yandex.com.tr

Article Information/Makale Bilgisi

Cite as/Atıf: Çelik, S. (2024). Attempt to Re-Read the Fallow Deer Poem of Ziya Gökalp, *Van Yüzüncü Yıl University The Journal of Social Sciences Institute*, Special Issue of Ziya Gökalp, 156-168.

Çelik, S. (2024). Ziya Gökalp'ın *Ala Geyik* Şiirini Yeniden Okuma Denemesi, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ziya Gökalp Özel Sayısı, 156-168.

Article Types / Makale Türü: Research Article/Araştırma Makalesi

Received/Geliş Tarihi: 22 September/Eylül/2024

Accepted/Kabul Tarihi: 09 November/Kasım/2024

Published/Yayın Tarihi: 06 December/Aralık/2024

Issue/Sayı: Ziya Gökalp Özel Sayısı / Special Issue of Ziya Gökalp

Pages/Sayfa: 156-168

Plagiarism/İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software./ Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Published by/Yayıncı: Van Yüzüncü Yıl University of Social Sciences Institute/Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ethical Statement/Etik Beyan: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited/ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Selma Çelik).

Telif Hakkı ve Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır./ Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Ziya Gökalp, II. Meşrutiyet Dönemi ve sonrasında öne sürdüğü fikirler, çeşitli dergi ve gazetelerde yayımladığı yazılar; manzum, mensur tarzda yazdığı masal ve destanlar, şiirler ile sosyal, siyasi ve kültürel hayatın şekillenmesinde etkili olmuş isimlerdendir. Sosyal fayda anlayışıyla yazdığı şiirlerinde tarih şuuru, millet olma bilinci, vatan sevgisi, eğitim, kadın, din, lisan, Türkçülük, Turan ideali gibi birçok temayı konu olarak işleyen Gökalp'ın, masal üslubunda yazdığı *Ala Geyik* şiirinde de sözü edilen birçok konuya temas ettiği görülür. Sembolik bir hikâye aracılığı ile Türk halkının geçmişi, bilinç dünyası üzerine fikirlerini ortaya koyan Gökalp, Türk'ün ruhunu yeniden uyandırmayı hedefler. Divan, halk ve Batı edebiyatının şiir şekillerinden faydalanan Gökalp'ın, kendine has biçimlerde şiirleri de bulunmaktadır. Ziya Gökalp, bu şiirde de halk edebiyatının destan, hikâye, mani, tekerleme gibi anonim ürünlerinden şekil ve içerik bakımından kendine özgü bir biçimde yararlanmıştır. Bu çalışma, Ziya Gökalp'ın *Ala Geyik* şiirinden hareketle sanatçının halk kültürü ve edebiyatından nasıl, ne şekilde ve niçin yararlandığını ortaya koymayı amaçlar. Çalışmada nitel araştırma yöntemi ile doküman analizi yapılmıştır. Araştırmalar ve yapılan okumalar ışığında edebiyatçı kimliği ile halk kültüründen yani edebiyattan mitolojiden, folklordan istifade eden Gökalp'ın; Millî Edebiyat anlayışına uygun olarak cemiyete fikirlerini ulaştırmak amacıyla edebî eserler verdiği ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ziya Gökalp, *Ala Geyik*, Halk Kültürü, Halk Edebiyatı, Millî Edebiyat, Türkçülük.

Abstract

Ziya Gökalp is one of the names that have been influential in the shaping of social, political and cultural life with the ideas he put forward during and after the Second Constitutional Era, the articles he published in various magazines and newspapers, the tales and epics he wrote in verse and prose, and the poems. Gökalp, who dealt with many themes such as historical consciousness, national consciousness, love of country, education, women, religion, language, Turkish Nationalism, and the Turan ideal in his poems written with the understanding of social benefit, also touched upon many of the aforementioned subjects in his poem "Fallow Deer" written in the style of a tale. Gökalp, who put forward his ideas on the past and the world of consciousness of the Turkish people through a symbolic story, aims to re-awaken the spirit of the Turk. Gökalp, who made use of the poetic forms of Turkish Classical Ottoman Poetry (divan), folk and Western literature, also has poems in his own unique style. In this poem, Ziya Gökalp also used anonymous products of folk literature such as epics, stories, rhymes, and tongue twisters in a unique way in terms of form and content. This study aims to reveal how, in what way and why the artist used folk culture and literature, based on Ziya Gökalp's poem *The Fallow Deer*. Document analysis was conducted in the study with the qualitative research method. In the light of the research and readings, it will be stated that Gökalp, who used folk culture, namely literature, mythology and folklore with his literary identity, produced literary works in accordance with the understanding of National Literature in order to convey his ideas to the society.

Keywords: Ziya Gökalp, *The Fallow Deer*, Folk Culture, Folk Literature, National Literature, Turkish Nationalism

Giriş

Osmanlı İmparatorluğu'nda Trablusgarp yenilgisinin ardından Balkan Savaşları ile başlayan buhranlı yıllar, Kurtuluş Savaşı'na kadar devam eder. Bu yıllarda devlet, siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan birçok problemle karşı karşıya kalır. Osmanlıda aydınlar, devleti yönetenlerin uyguladıkları politikalarla sorunların üstesinden gelemediğini, halkı bir arada tutmaya yeterli olmadığını düşünür ve siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda yaşanan problemlere “Bu devlet nasıl kurtulur?” sorusu ile cevaplar arar. Söz konusu dönemde aydınlardan bazıları bu soruya karşılık Osmanlılık, İslamcılık düşüncesini savunurken Yusuf Akçura, Hüseyinzade Ali Bey, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin gibi aydınlar Türkçülük düşüncesine yönelir. Dönemin milliyetçilik anlayışının etkisiyle Türkçülük, siyasi bir mahiyet almaya başlar. Türkçü aydınlar siyasi, sosyal, kültürel hayata dair çalışmalar yapar, düşünceler üretir (Aydoğdu, 2023, s. 142). Yusuf Akçura'nın “Üç Tarz-ı Siyaset” başlıklı makalesi ile siyasi bir nitelik kazanmaya başlayan Türkçülük akımı, Ziya Gökalp'ın “*Türkleşmek, İslamlaşmak ve Muasırlaşmak*”¹ (1918) ve *Türkçülüğün Esasları* eseri ile sistemli bir programa kavuşur.

Ziya Gökalp, II. Meşrutiyet Dönemi ve sonrasında ortaya koyduğu düşünceleri ile Türk milliyetçiliği düşüncesinin önemli bir kuramcısı haline gelir. Selanik'te *Genç Kalemler Dergisi*'nde yayımlanan *Yeni Lisan*² makalesi ile başlayan dilde sadeleşme, millî bir edebiyat, yeni bir hayat çalışmalarında Gökalp, edebî ve kültürel hayatın millî bir kimliğe bürünmesi gerektiği üzerinde durur. XX. yüzyılın başlarında Osmanlı'nın içinde bulunduğu sıkıntılı günlere karşı “*Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak*” adlı eserinde çözüm önerileri sunar ve Avrupa medeniyetine nasıl dâhil olunacağı hususundaki fikirlerini kapsamlı bir şekilde açıklar. Sanatçı, içinde yaşadığı toplumun sıkıntılarını çözüm bulmak amacıyla millî kimliğimizle uyumlu bir şekilde nasıl modernleşebiliriz sorusuna cevap vermek için bir taraftan “yeni hayat” programını yapar bir taraftan da yeni hayat programı çerçevesinde ortaya koyduğu düşünceleri nazmederek milletine ulaştırmaya çalışır. Gökalp'ın *Türkçülüğün Esasları* (1923) adlı eserinde de belirttiği gibi Türk milliyetçiliği düşüncesinin temel amacı “Türk milletini yüceltmektir.” (Ziya Gökalp, 2015, s. 32)

Milletlerin kendi kültürünü koruyup yaşatabilmesi için çocuk eğitiminin önemli olduğunu belirten Gökalp, henüz çocuk yaşta iken Âşık Garip, Kerem ile Aslı, Şah İsmail gibi halk öykülerini okumuş ve özümsemiş biridir (Erişirgil, 1984, s. 24). Halk edebiyatı türlerinden özellikle masal ve halk hikâyelerine ilgisi çocukluğunda başlayan Gökalp, geleneğin zengin bir kaynak olduğunu daha küçük yaşta fark eder ve bu kaynağı özellikle şiirlerinde bilinçli bir şekilde kullanır. Türk halk edebiyatının halkın kolektif ruhunu yansıtan tekerleme, mani, masal, destan, halk hikâyeleri gibi anonim ürünlerinden, kültür ve mitolojisinden aldığı konu ve motiflerle Türkçülük fikrini ve heyecanını şiirlerinde aşlamaya çalışır (Filizok, 2005, s. 131). Ziya Gökalp'ın 1911-1922 yılları arasında çocuk edebiyatı alanında³ çalışmaların hız kazanması ile manzum mensur biçimde yazdığı birçok şiirde çocuk eğitimine dair pek çok meseleyi ele aldığı görülür. 1913 yılında yayımlanan *Ala Geyik* manzumesinde çocuklara tarih bilincini, töreyi, millî kimliği telkin etmek amacıyla kolay anlaşılabilir bir dil kullanır. Şiire bu açıdan bakıldığında Gökalp, söz konusu anonim eserlerden yola çıkarak tertip ettiği eserleri ile çocuklara millî kimlik kazandırmayı amaçlar. Şiirinde hece ölçüsünü tercih etmiş ve şiir dilini de konuşma sentaksına uygun olarak belirlemiştir. Gökalp'ın hem şekil hem içerik açısından bu şiir ile Yeni Lisan Hareketi'ne ve dolayısıyla Millî Edebiyat akımına⁴ önemli katkıda bulunduğu da söylenebilir (Zavotçu 2012, s. 604).

Türkçülük düşüncesini sistemleştiren Gökalp, cemiyetçi bir şair olarak şiiri, estetik bir anlayışla değil fikirlerinin ifadesi olarak ele alır. Şiiri, fikirlerini cemiyete yaymada en etkili yol olarak görür (Ercilasun 2014, s. 11). Dönemin İslamcılık, Osmanlılık düşüncelerine karşı Türk milliyetçiliğini geliştiren Gökalp, çocuklar için yazdığı sembolik bir hikâyeye dayanan *Ala Geyik* şiiri ile Türkçülük fikrini anlatma yoluna gitmiştir (Bektaş ve Kurt, 2022, s. 449). Böylece masal, hikâye ve destan türlerinden yararlanarak oluşturduğu manzumelerle Turan ideali, tarih şuuru, vatan sevgisi, bağımsızlık gibi kavramlarla ifade ettiği düşüncelerini genelde topluma; özelde çocuklara ulaştırmaya çalışmıştır.

¹ 1913 yılında *Türk Yurdu Dergisi*'nde yayımlanmış makaleleri 1918 yılında kitap olarak basılmıştır (Karakaş, 2008: 456).

² Ömer Seyfettin'in kaleme aldığı bilinen *Yeni Lisan* makalesini kişiye değil bir kitleye mal edilmek istenmiştir. Bu sebeple makale, imza yerinde büyük bir soru işareti ile yayımlanmıştır. İkinci makale ise Ali Canip Yöntem ve Ziya Gökalp tarafından yayımlanmıştır (Enginün 2014, s.102).

³ II. Meşrutiyet Dönemi ve sonrasında çocuk eğitimi oldukça önem kazanır. Bu yıllarda *Çocuk Derneği*, *Kırlangıç*, *Çocuk Duygusu*, *Resimli Mektep Âlemi*, *Musavver-i Hukuk-u Eftal*, *Çocuk Bahçesi*, *Çocuk Kalbi*, *Mini Mini*, *Türk Yavrusu* ve *Gençler Defteri* gibi birçok dergi çıkar. Dergi sayıları arttığı gibi çocuk edebiyatı alanında eser veren sanatçılar da çoğalır. Tevfik Fikret, Ali Ulvi, İbrahim Alâeddin gibi sanatçılar, doğrudan doğruya çocuğa seslenen eserler yazmışlardır fakat doğrudan çocuk meselesi üzerinde en fazla duran ve çocuk edebiyatı alanında önemli çalışmalar yapan kişi Ziya Gökalp'tır (Sınar Uğurlu, 2009: 1027).

⁴ Millî Edebiyat kavramı ile ilgili olarak Bkz. (Bozdoğan, 2014, s. 15-32).

1. Ziya Gökalp'a Göre Çocuk Terbiyesinde Şiirin Öğreticiliği

Ziya Gökalp, "Millet ne ırki ne kavmi ne coğrafi ne siyasi ne de iradi bir zümre değildir. Millet, dilce, dince, ahlakça ve güzellik duygusu bakımından müşterek olan, yani aynı terbiyeyi almış fertlerden mürekkep bulunan bir topluluktur." (Ziya Gökalp, 2015, s. 37-38) cümleleri ile millî kimlik inşasında bir toplumu meydana getiren sosyokültürel değerlerin önemine değinir. Millet kavramını, aynı coğrafyada tesadüfen bir araya gelen topluluğun değil ortak değerleri paylaşan insanların oluşturacağına işaret eder.

Gökalp'a göre bir toplumun her anlamda sağlıklı, mutlu, huzurlu olabilmesi için sağlıklı ailelerin kurulması gerekir. Ailedeki en küçük birey ise çocuktur. Çocuk bir toplumun geleceği, aydınlık yarınları demektir. Gökalp, bu sebeple bir toplumun millî ve manevi değerlerinin geleceğe aktarılabilmesi için çocuk eğitime önem verir. Bu minvalde II. Meşrutiyet Dönemi sonrasında önemli ölçüde çocuk edebiyatı ile ilgili çalışmalar yapar. Çocuklara Türk kültürünü, tarihini öğretmek amacıyla kolay anlaşılır bir dille didaktik tarzda destanlar, masallar ve manzumeler tertip eder. Çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarında fikirlerini telkin etmek için şiiri bir araç olarak kullanan sanatçı, çocuğun terbiyesinde derslerin oyunlar aracılığı ile verilmesini önerir. Sanatçının bu teklifinden şiiri de eğitime ve terbiye amacıyla bir çeşit oyun gibi algıladığı anlaşılır.

Çocukların okullarda millî kültür aşıl原因arak yetiştirildiği ve sosyalleştirildiği takdirde millî kültür ile medeniyetin sentezini yapabilen nesiller yetiştirileceğini vurgulayan Gökalp, *Yeni Hayat* ⁵adlı eserinde "Şuûr devrinde şiir susar, şiir devrinde şuûr seyirci kalır. İçinde bulunduğumuz zaman, galiba birinci devreye âittir: Şâirler Muz'larından uzak düşmüş, vezin ile kafiye, şuûrlu müteşâirler eline geçmiş. Bu hâli, çocukların hayatında da görürüz: Ders saatleri arasında oyun fâsılları var... Aynı zamanda, çocuk terbiyesinde birtakım dersler, oyun tarzında verilir; bunun gibi, halk terbiyesinde de bazı fikirlerin vezin kisvesinde arz edilmesi fenâ mı olur?" (Ziya Gökalp, 1976, s. 7) sözleri ile edebiyat aracılığı ile çocukları eğitmeyi düşünür. Sanatçının "*Ala Geyik*" adlı şiiri de onun sözü edilen nitelikteki eserlerinden biridir. Ziya Gökalp, *Ala Geyik* şiirinde çok sayıda millî ve manevi değeri kullanarak hem çocukların eğitimine hem de toplumsal kimliğin inşasına katkıda bulunmaya çalışır (Bekteş ve Kurt, 2022, s. 447).

2. Halk Edebiyatı Kaynaklarının Ala Geyik Şiirine Katkısı

Ziya Gökalp, masalsı üslup ile yazdığı *Ala Geyik* şiirinde halk edebiyatından, Türk mitolojisinden ve kültüründen aldığı konu, imge ve motifleri kendine has biçimde kullanmıştır. Türklük fikri ve heyecanını yansıtan söz konusu manzume, 86 beyitten oluşur. Şiirde anlam bütünlüğü bozulmadan kahramanların diyaloglarına yer verilmiştir. Bahsi geçen diyaloglar şiirin, anlamlı parçalar hâlinde incelenmesine de imkân verir. Buradan hareketle şiir beş bölümde tahlil edilebilir. Şiir tahkiye üzerine kuruludur ve genellikle küçük bir çocuğun (birinci şahsın-kahramanın) ağzından anlatılır.

1. Bölüm:

*Çocuktum, ufacıktım,
Top oynadım, acıktım.*

*Buldum yerde bir erik,
Kaptı bir Ala Geyik.*

*Geyik kaçtı ormana,
Bindim bir akdoğana.*

*Doğan, yolu şaşırıldı,
Kaf Dağından aşırıldı.*

*Attı beni bir göle;
Gölden çıktım bir çöle,*

*Çölde buldum izini,
Koştum, tuttum dizini. (Ziya Gökalp, 1952, s. 51)*

Bu bölümde küçük bir çocuk top oynarken acıkır ve yerde bulduğu eriği alır. Ancak erik, Ala Geyik tarafından çocuğun elinden alınır. Çocuk bunun üzerine geyiğin peşine düşer. Küçük çocuğu şiir boyunca peşinden sürükleyecek olan geyik, onu

⁵ "Yeni hayat" yeni bir dönemin adıdır. Yeni hayat ismi ve prensipleri Ziya Gökalp tarafından tespit edilmiştir. Gökalp'a göre, yeni hayatın insanı milletini, kendini, milletinin kültürünü bilecek, tarihini tanıyıp ona sahip çıkacak, milletin dilini kullanacak, halkın içine girerek dinini ve Batı'yı bilecektir (Argunşah, 2018, s.214). Sanatçı, bu ifadelerle yeni modern insan tipini çizmiştir.

ormana getirir. Burada çocuğun ormanda karşılaştığı olaylar anlatılır. Sanatçı, daha çok masal türünün özelliklerinden istifade ettiği bu bölümde küçük çocuğu masal dünyasının mekânına götürür ve onu Kafdağı'ndan aşırır. Akdoğana binen çocuk, geyiği yakalamaya çalışır. Şiirdeki mekân geçişlerini (Kafdağı'ndan aşırıldı./ Attı beni bir göle,/ Gölden çıktım bir çöle) tıpkı masallardaki gibi tekerlemelerle sağlar. Çocuğu göle ardından çöle ulaştırır. Ala Geyiği bulan çocuğun, onun dizlerine sarılmasıyla o anda bir sevinç yaşanır.

Şairin bu şiirde masal türünden yararlanma nedeni, türün ahlaki açıdan öğütler vermeye müsait olmasındandır. Toplumun ahlaki değerleri, gelenek ve görenekler, toplumsal cinsiyet kalıpları ve davranış şekilleri masal, halk hikâyesi, destanlar vasıtasıyla nesilden nesle aktarılır. Ziya Gökalp da şiirde masal, destan, halk hikâyesi, mani, tekerleme türlerinin özelliklerinden yararlanarak birçok düşüncesini anlaşılır bir şekilde kısa yoldan vermeye çalışır. Ayrıca sanatçı, bu şekilde Türk folklorunun zengin bir kaynak olduğunu da gösterir.

2. Bölüm:

*Geyik beni görünce,
Düştü büyük sevince.*

*Verdi bana bir elma,
Dedi, dinlenme, durma.*

*Dağdan yürü, kırdan git,
Altın Köşke çabuk yet.*

*Seni bekler ezeli,
Orda dünya güzeli.*

*Bin yıllık çile doldu!
Bunu dedi, kaybıldı.*

(Ziya Gökalp, 1952, s. 52)

Şiirin bu bölümünde Ala Geyiğin çocuğu yönlendirdiği görülür. Çölde çocuğu görünce geyik çok sevinir. Çocuğa bir elma verip dinlenmeden dağdan, kırdan giderek Altın Köşk'e çabuk gitmesini tembih eder. Çünkü orada çocuğu, ezelden beri (çok uzun zamandır) dünya güzeli beklemektedir. Altın Köşk'e ulaşan kahramana, bin yıllık çilenin dolduğunu ifade eden geyik, ortadan kaybolur. Şair, bu bölümde masallardaki zaman kavramına uygun olarak uzun, belirsiz bir zaman dilimini çağrıştıran "bin yıllık çile" ifadesini geyiğe söyletir. Halk kültüründe ve Şaman merasimlerinde önemli işleve sahip mitolojik öğelerden biri olan geyik kültü, daha çok saflığın, merhametin, bolluğun, türeyişin ve yol göstericiliğin simgesi hâline gelmiştir (Sezer, 2022, s. 99). Özellikle İslamiyet öncesi Türk toplumunda insanlara yardımcı olduğu için kutsal bir hayvan olan geyik (Ögel, 2003, s. 573; Çağatay, 1956, s. 153- 177), antik çağlarda Türk kozmolojisinde Ağaç Ana ile birlikte yaratıcı Tanrıça ve soyun atası olarak (Dalkesen, 2015, s. 59) yüksek, dallı, budaklı boynuzları çoğu kez hayat ağacına benzetilir. Bundan dolayı doğurganlığın, yeniden doğuşun simgesi olmaktadır (Oğuz, 1980, s. 857). Ziya Gökalp'ın da şiirde geyik kültürünü, soyun atası, çocuğa yol gösterici olarak seçtiği düşünülebilir.

Şiirde çocuğu harekete geçiren Ala Geyiktir. Şair, ormanda geyik ile çocuğu konuşturarak şiire alegorik bir hava kazandırır. Bunun yanında bu bölümde masalarda, mitolojide önemli simgelerden biri olan elma motifinin bilinçli olarak kullanıldığı söylenebilir. Gökalp, henüz küçük yaşlardan itibaren çocukların bir mefkûre ışığında yetiştirilmesini arzular. Bu yüzden şair, manzum masalın kahramanını küçük yaştan itibaren bir idealin peşine düşürür. Çocuk, tıpkı masalın sonundaki gibi uzun bir mücadeleden sonra mutlu sona ulaşır. Burada sanatçının şiirde kullandığı elma motifi ile Kızılma⁶ idealine gönderme yaptığı da düşünülebilir. Ötügen Neşriyat tarafından 2015 yılında Ziya Gökalp'ın *Kızılma* adlı eserini yayına hazırlayan H. İbrahim Şahin'in ifadesiyle Kızılma, bütün Türklerin ideal bir ülke hayali yanında Osmanlı'da İstanbul'a ve bütün Balkanlar'a sahip olmanın da sembolüdür (Ziya Gökalp, 2015, s. 15). Turan düşüncesi ile Kızılma'ya yeni bir boyut getiren şair de bu ideali küçük bir çocuğun etrafında şiir boyunca canlı tutmaya çalışır.

3. Bölüm:

⁶ Kızılma hakkında birçok tanım yapılmıştır. Genelde Kızılma, "erişilmesi istenen ülkü ve elde edilmesi amaçlanan muhayyel yer" (Gökyay, 2002, s. 559) olarak kabul edilir. Bunun yanında "nerede olduğu veya olacağı belirtilmeyip dünyadaki bütün Türklerin bir araya gelerek kuracakları ideal ülke ya da bütün Türklerin birleşme ülküsü" (Aktaran Kırzioğlu, 2010, s. 89) ve "altın bir küre ile sembolize edilerek bazen bir zaferin işareti, hâkimiyetin sembolü bazen de fethedilmek üzere hedef seçilen topraklar" (Çetin, 2014, s. 62) şeklinde tanımlamalar da mevcuttur.

Yedim sırlı elmayı,
Gördüm gizli dünyayı.

Gündüz oldu, geceler;
Aksakallı cüceler,

Korkunç devler hortladı,
Cinler, cirit oynadı.

Kesik başlar yürürdü,
Saçlarını sürürdü.

Bir de baktım, melekler,
Başlarında çiçekler.

Devlere el bağlıyor,
Gizli gizli ağlıyor.

Kılıcımı çıkardım,
Perileri kurtardım.

Kurtardığım periler,
Adım adım geriler,

Kanadını açardı,
Selam verir, kaçardı.

(Ziya Gökalp, 1952, s. 52)

Şiirin bu bölümünde ormanda “aksakallı cüceler, devler, cinler, kesik başlar, periler, melekler” ile karşılaşan çocuk, devlerin elinden kılıcı ile perileri, melekleri kurtarır. Bu davranışlar, çocuğun artık genç bir delikanlı olduğunun işaretidir. Ancak delikanlı çağına gelen çocuğun kurtardığı periler, adım adım geriler, selam verip tekrar kaçar ve onu peşinden koşturur. Şair, bu bölümde bu dünyada iyi ve kötünün sembolü, olağanüstü özellikleri bulunan masal kahramanlarını bir arada vererek masal atmosferi oluşturur. Kahramanın ormanda karşılaştığı problemlerin üstesinden nasıl geldiğini anlatır. Şiirde tekerlemelerin geçiş özelliğinden faydalanılarak sürekli hareketlilik sağlanır. Tekerlemelerde birbirine aykırı durumlar, düşünceler arka arkaya sıralanarak okuyucuda şaşırtıcı bir etki bırakır. Gökalp da şiirde, çocuğun “sırlı elmayı yediği zaman gizli dünyayı görmesi, kesik başların yürürken saçlarını sürmesi, meleklerin başlarında çiçekler ile devlere el bağlaması” gibi birçok gerçek dışı olayı, tekerlemelerin belirtilen bu özelliğinden faydalanarak ifade eder. Sanatçının ayrıca şiirde kendine özgü bir biçimde düzenlediği tekerlemelerin muhtevasını da değiştiği görülür.

4. Bölüm:

Az, uz gittim, dolaştım,
Altın Köşke ulaştım.

Bir kapısı açıktı,
Öteki kapanıktı.

Kapalıyı açarak,
Açığa vurdum kapak.

At önünde et vardı,
İt, ot yemez ağıldı;

Otu ata yedirdim,
Eti ite yedirdim.

Açtım bir elmas oda;
Dev şahı uykuda

Gördüm, kestim başını,
Dedim, Ey dev nerede?

Nerede dünya güzeli?
 Dedi, elinde eli!
 Döndüm, baktım. Bir Kırgız
 Elbiseli güzel kız.
 Durmuş, bakar yanımda,
 Şimşek çaktı canımda.
 Güldü, dedi, Türk Bey!
 Tanıdın mı geyiği?
 Kimse, beni bu devden
 Alamazdı. Ancak sen,
 Kaya deldin, dağ yardın,
 Geldin, beni kurtardın.
 Ah o imiş anladım,
 Sevincimden ağladım,
 (Ziya Gökalp, 1952, 52-53)

Bu bölümde şair, özelde çocuğa genelde ise Türk milletine ulaşmasını istediği hedefi gösterir (Ercilasun, 1997, s. 137). Bu hedef, masalda varılmak istenen Altın Köşk'tür. Gökalp, şiirde masal kahramanını Turan idealinin sembolü olan Altın Köşk'e ulaştırır. Böylece sanatçı, hayalindeki Turan idealini anlatmaya çalışır. "Az-uz gittim, dolaştım," ifadelerinden arada belirgin olmayan uzun bir zamanın geçtiğini sezdirenen sanatçı, genç delikanlıya masal kahramanı gibi kapalı kapıyı açtırır, açık olan kapıyı kapattırır. Mantıksal düzen içerisinde atın önündeki eti ite, itin önündeki otu ata yedirtir. Gökalp, kahramanın bu hareketi ile toplumda sosyal dayanışmanın, yardımlaşmanın önemine işaret eder. Çünkü masal kahramanı hedefine ulaşırken mutlaka başka varlıkların desteğini kazanması gerekmektedir (Ercilasun, 1997, s. 140). Daha sonra kahraman, dev şahını yakalar ve cezalandırır. Dev şahının elinde esir olan dünya güzeli Kırgız güzelini kurtarır. Şiirin sonunda bu genç delikanlının bir Türk Beyi olduğu anlaşılır. Kırgız kızı ise delikanlının peşinden koştuğu Ala Geyiktir. Şair, burada halk hikâyelerinin içeriğinden yararlanmıştı. Şiirde Türk Beyi, Ferhat ile Şirin hikâyesindeki Ferhat gibi amacına ulaşmak için kayaları delip dağı yarar ve sevdiği kızı esir olmaktan kurtarır.

5. Bölüm:

Dedim, Turan Meleği!
 Türkün yüce dileği!
 Yüz milyon Türk bu anda
 Seni bekler Turanda.
 Haydi, çabuk varalım,
 Karanlığı yaralım;
 Sönük ocak canlansın,
 Yoksul ülke şanlansın
 İndik, iti okşadık,
 At sırtına atladık.
 Geçtik nice dağ, kaya,
 Geldik Demirkapı'ya.
 Kapanması, çok yıldır,
 Açıl! Dedim, açıldı.
 Yol verince gizli yurt,
 Aldı bizi Bozkurt,
 Kaf Dağından geçirdi,
 Türk Eline getirdi.

(Ziya Gökalp, 1952, s. 53-54)

Şiirin bu bölümünde Kırgız güzeli, Turan meleği olarak Türk Beyi ile birlikte yol alır. Birçok dağdan, tepeden geçtikten sonra Demir kapıya gelirler. Türk Beyi'nin emri ile Demir kapı olağanüstü bir şekilde açılır. Bey, Turan meleği ile Türk iline ulaşır. Şair, şiiri destan ve halk hikâyesine ait unsurlarla bitirmiştir. Masallar geçmiş zaman kipiyle anlatılır. Şair de manzumede görülen geçmiş zaman kipi ile olayları anlatırken dilek istek, gereklilik kipleri ile isteğini ortaya koyar. Türk Beyi'nin esir kızı kurtardıktan sonra sevincinden ağlaması, emeline kavuştuğunu gösterir. Şiir, masal geleneğine uygun olarak dua-dilek bölümü ile sonlandırılır. Şairin, duası-dileği ise “karanlıkların yarılması, sönük ocakların canlanması ve yoksul ülkenin şen olması”dır. Bu duanın özü ise bağımsız Türk Dünyası hayalidir. Şiirde şair, Ergenekon⁷ destanındaki gibi kahramanı, Demir kapıya getirir ve kapıyı açtırır. Bu kapı, Türklerin tarih sahnesine yeniden çıktıkları günü hatırlatır. Türk Beyi'ne yol gösteren bir bozkurttur. Bozkurt, masalda Türk Beyi'nin Kafdağı'ndan geçmesine yardımcı olur ve onu bağımsız Türk yurduna ulaştırır. Sanatçı, şiirin son bölümünde siyasi fikrine uygun olarak dünyada esaret altında olan bütün Türk topluluklarının özgür olmasını diler. Bu hayali ise şiirde tekerlemelerin şaşırtıcı etkisinden, hızlı, hareketli söyleyiş özelliklerinden istifade ederek hep canlı tutmaya çalışır.

3. Ala Geyik Şiirinin Şekil Özellikleri

Ala Geyik şiiri kısa beyitlerden oluşur. Halk şiiri nazım biçimlerinden mani ve tekerlemelerde olduğu gibi hecenin 7'li ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirde duygu ve düşüncelerini kuvvetli bir şekilde dile getirebilmek için Gökalp, kafiye ve redif kullanarak ahengi sağlamıştır. Tekerlemelerin çeşitli kafiye biçimleri olmakla birlikte *Ala Geyik* şiirinde beyitler kendi arasında aa/bb/cc/dd... şeklinde düzenlenmiştir. Gökalp, bazı fikirlerin vezinli ve kafiyeli söyleyiş ile halka daha kolay anlatılabileceğini düşünür. Bundan dolayı şair, tekerlemelerin söyleyiş özelliğinden faydalanarak en yetkin fikirleri basit, sade hatta çocuksu bir söyleyiş ile mısralara dökerek (Banarlı, 1998, s. 1112) şiiri çocukların kolay, sıkılmadan eğlenerek okumasını ve ezberlemesini mümkün kılmıştır. Ayrıca şiirde, Türk edebiyatında daha önce Tevfik Fikret ve M. Emin Yurdakul'da görülen şiire muhavere tekniğini getirme usulünü Ziya Gökalp'ın da uyguladığı görülür (Karaca, 2014, 128).

Güldü, dedi: Türk Beyi!

Tanıdın mı geyiği?

Kimse beni bu devden

Alamazdı, ancak sen,

Kaya deldin, dağ yardın,

Geldin, beni kurtardın!

örneğinde olduğu gibi sanatçının, Türk Beyi ile geyik arasında geçen konuşmayı şiire diyaloglar hâlinde yerleştirdiği görülür. Beyitlerde yapılan kafiye, redif, aliterasyon, asonans gibi ahenk unsurları ile şiirde müzikalite sağlanır. Bunun yanında şiirde anlatılan bir olay bulunmakla birlikte şiir; kişi, mekân ve zaman unsurlarını da içerir. Yine şiirin kendi arasında kafiyeli beyitlerden oluşması ve anlatmaya bağlı edebî metinlerin yapı unsurlarını bulundurması dolayısıyla divan edebiyatı nazım biçimlerinden mesnevi nazım şekli ile benzer özellik gösterdiği söylenebilir. Bu da Gökalp'ın, mesneviyi Türk edebiyatına ve halkına mâl olmuş temel nazım şekli olarak görmesinden kaynaklanır (Filizok, 2005, s. 134).

1. Bölüm:

Çocuktum, ufacıktım; = 7 hece ---a

Top oynadım, acıktım = 7 hece ---a

⁷ Ergenekon destanı, Göktürklerin türeyişi ile ilgili Çin kaynaklarında üç değişik biçimde anlatılan Bozkurt destanının sonraki yüzyıllarda ve değişik çevrelerde kaydedilmiş şeklidir. Destan, XIII. yy.da İlhanlı hükümdarı Gazan Han çağında Reşidüddin tarafından yazılan Câmîü't- Tevarih ve XVII. yy'da Hıve Hükümdarı Ebülğazi Bahadır Han tarafından yazılan Şecere-i Türk olmak üzere iki kaynaktan nakledilir. Geniş bilgi için Bkz.(Ercilasun, 2007, s. 3).

Buldum yerde bir erik, = 7 hece ---b

Kaptı bir Ala Geyik. = 7 hece ---b

Geyik kaçtı ormana, =7 hece ---c

Bindim bir akdoğana = 7 hece ---c

Doğan yolu şaşırtdı, = 7 hece ---d

Kaf Dağından aşırtdı.= 7 hece ---d

Attı beni bir göle,= 7 hece ---e

Gölden çıktım bir çöle.= 7 hece ---e

Çölde buldum izini, = 7 hece ---d

Koştum, tuttum dizini.= 7 hece ---d

(Ziya Gökalp, 1952, s. 51)

5. Bölüm:

Dedim: Turan Meleği! -i: Redif -lek: Zengin kafiye

Türkün yüce dileği!

Yüz milyon Türk bu anda -anda: Tunç kafiye

Seni bekler Turan'da.

Haydi çabuk varalım, -alım: Redif -ar: Tam kafiye

Karanlığı yaralım,

Sönük ocak canlansın, -lansın: Redif -an Tam kafiye

Yoksul ülke şanlansın!

İndik iti okşadık, -dık: Redif -a: Yarım kafiye

At sırtına atladık.

Geçtik nice dağ, kaya, -ya: Tam kafiye

Geldik Demir-Kapı'ya.

Kapanması çok yıld, -dı: Redif -ıl: Tam kafiye

Açıl! Dedim, açıldı.

Yol verince gizli yurt, -urt: Zengin kafiye

Aldı bizi bir Bozkurt,

Kaf-dağı'ndan geçirdi, -di: Redif -ir: Tam kafiye

Türk-ili'ne getirdi.

(Ziya Gökalp, 1952, s. 53-54)

4. Ala Geyik Şiirinin Dil ve Üslubu

Ala Geyik şiirinin birinci bölümünde küçük çocuk, elinden alınan bir erik ile masal dünyasına girer. Masalın başlangıç cümlesi “çocuktum, ufacıktım” ifadeleri ile kahramanın yaşı okura sezdirilir. İkinci beytin ikinci mısraı “Kaptı bir Ala Geyik.” cümlesinde Ala Geyik ifadesi ile başlayan söz tekrarları “Geyik kaçtı ormana, / Bindim bir ak doğana. / Doğan, yolu şaşırды, / Kaf Dağından aşırды. / Attı beni bir göle; / Gölden çıktım bir cöle, / Cölde buldum izini, / Koştum tuttum dizini.” örneğinde olduğu gibi Gökalp, bir önceki mısranın son kelimesi ile diğer beytin birinci mısrasını başlatır. Bu da tekerlemelerin söyleyiş özelliğinden kaynaklanır. Ayrıca bu bölümde “orman, göl, çöl, geyik, doğan” gibi birbirleriyle ilgili sözcükler bir arada kullanılarak tenasüp sanatı yapılmıştır. Şiirin ikinci bölümünde “görünce/ sevince/ elma /durma /git / yet / ezeli / güzeli/ doldu/ kayboldu.” örneğinde olduğu gibi ses tekrarları ile masaldaki hareketli ve heyecanlı üslub devam ettirilir. Geyiğin kahramanı yönlendirmesi ise “durma, git, yet” emir cümleleri ile sağlanır. “Yet” ifadesini halk ağzındaki söyleyiş biçimine göre kullanan sanatçı, bu ifade ile çocuğun varacağı hedefi, Altın Köşk’ü işaret eder. Buraya kahramanın “çabuk yet (git)” mesi gerekmektedir. Çünkü orada dünya güzeli bin yıldır kahraman tarafından kurtarılmayı bekler. Şair, bu bölümdeki yönlendirme içeren emir cümleleri ile kahramanı masal atmosferine sürüklemeye başlar. Şiirin üçüncü bölümünde “aksakallı cüceler, devler, cinler, kesik başlar, periler..vb.” gibi sözcükler ile masal dünyasının olağanüstü özellikleri metne yansıtılmıştır. Şiirde çocuğun ormanda yaşadığı hadiseleri masal dünyası içinde anlatırken şair,

Yedim sırlı elmayı,

Gördüm gizli dünyayı,

Gündüz oldu geceler;

Ak sakallı cüceler,

Korkunç devler hortladı

Cinler cirit oynadı.

Kesik başlar yürürdü.

Saçlarını sürürdü.

Bir de baktım melekler

Başlarında çiçekler,

(Ziya Gökalp, 1952, s. 52)

Örneğinde olduğu gibi şiirin birçok yerinde masallara özgü motifleri mübalağa, tezat elde edecek şekilde birleştirir. Yine şiirin anlatım ritmi, tekerlemelerin hızlı anlatım ritmine uygun olup şiirdeki mantıksal düzenin tekerlemelerde olduğu gibi beklenmedik biçimde geliştiği görülür (Filizok, 1991, s. 268). Şiirin “Az, uz gittim, dolaştım” ifadeleri ile başlayan dördüncü bölümde aradan uzun zamanın geçtiği hissettirilir. Kahramanın başka bir mekâna geçtiğini gösteren bu tekerleme, masalarda “az gitmiş, uz gitmiş” şeklinde kullanılır fakat şair, şiirdeki ölçüye riayet etmek için “git-” fiilini bir kez kullanmıştır. “Gördüm, kestim başını, / Dedim, Ey dev nerede? ; Nerede dünya güzeli?/Dedi, elinde eli!” soru cevaplı diyalog cümleleri ile söyleyici, anlatımı güçlendirirken “Güldü, dedi: Türk Beyi!/ Tanıdın mı geyiği?” seslenme anlamı taşıyan ünlem cümlesi ile söylemlerin tesirini kuvvetlendirmiş, söyleyişe canlılık kazandırmıştır. “Haydi, çabuk varalım, / Karanlığı yaralım, ; Sönük ocak canlansın,

/ Yoksul ülke şanlısın!” ifadeleri masalın son bölümünde yapılan dua dilek bölümüdür. Şairin duası ise buhranlı dönemden geçen ülkenin, karanlık günleri geride bırakması ve ekonomik anlamda güçlenip yeniden mutlu, mesut günlerine dönmesi yönündedir.

Şiir dilinde cümleler genellikle devrik yapıda olur. Gökalp da büyük çoğunlukta şiirde kafiye yapmak için devrik yapıda cümleler kullanmıştır. “Sönmek, canlanmak,/ gülmek, ağlamak, / kapamak, açmak” gibi sözcükleri tezat oluşturacak şekilde şiire yerleştiren sanatçı, “nice dağ, kaya / adım adım / gizli gizli” kelime tekrarları ile anlatımı zenginleştirir. Gökalp, şiirde geyik kelimesini birinci bölümde iki, ikinci bölümde bir, dördüncü bölümde bir defa olmak üzere toplam dört kez kullanır. At sözcüğü dördüncü bölümde iki, beşinci bölümde bir; elma kelimesi ikinci ve üçüncü bölümde bir; Türk kelimesi dördüncü bölümde bir, beşinci bölümde üç; Turan meleşği ve Türkistan coğrafyası anlamında Turan sözcüğü iki kez şiirde yer alır. At, kaya, dağ, Demirkapı, Kafdağı, Akdoğan, bozkurt vb. sembol kelimeleri kullanarak halk hikâyesi ve destan üslubunun masalın içine yerleştirildiği görülür. Manzum masalda “çocuk/yiğit delikanlı/Türk Beyi, Alageyik/Kırgız Elbiseli Kız/Dünya Güzeli/Turan Meleşği, dev şahı, aksakallı cüceler, korkunç devler, kesik başlar ve cinler” kişi yerine kullanılan isimlerdir. Çocuk/yiğit delikanlı/Türk Beyi cesaret, azim, gayret ve zekâyı temsil edişiyile gerçek dünyada bir karşılığı bulunurken diğer kahramanlarla masalarda karşılaşılabilir. Sanatçı, bu kişiler ile masal dünyasına göndermede bulunarak anlatımın olağanüstü ve gerçekdışı unsurlarla kurgulandığını ve anlatımın bir masal olduğunu okura sezdirir (Tarakçı, 2023, s. 441). Gökalp, masal, destan, halk hikâyesine ait birçok özelliği tekrarlanan sözcükler aracılığı ile şiir diline yerleştirerek Türk birliği hayalini somutlaştırmaya çalışmıştır.

Sonuç

Ziya Gökalp, II. Meşrutiyet ve sonrasında Türk toplumunun millî kimliğinden ve kültüründen uzaklaşmadan Avrupa medeniyetine dâhil olabilmesi için çalışmalar yapmış, fikirler üretmiştir. O, kendi kültürümüzü muhafaza etmek suretiyle modernleşmenin mümkün olduğuna inanır. Bu inancına uygun olarak sosyal fayda anlayışıyla oluşturduğu manzumelerinde Türk halkını özellikle tarih şuuru, Türklük bilinci, kültür konularında bilinçlendirmeye çalışır. Sanatçının bu amaçla yazdığı şiirlerden biri de *Ala Geyik*'tir. Ziya Gökalp, çocuk şiiri gibi algılanan *Ala Geyik*'te Türk destanlarından, halk hikâyelerinden, masallardan ve mitolojiden yararlanarak küçük bir çocuğun yaşadığı hadiseler etrafında Türk'ün kahramanlığını anlatır. Şiirde tercih edilen dil ve üslup, masalımsı bir atmosfer yaratmada yardımcı olmuştur. Çocukları eğlendirmek yanında masalların önemli bir işlevi de ahlaki değerleri aktarmasıdır. Şiirde, çocuğu peşinden sürükleyen geyiğin yönlendirmeleri ve söylemleri ile paylaşma, yardımlaşma, yurt sevgisi, tarih bilinci, Türklük, Turan ideali gibi birçok millî ve manevi değerler verilmeye çalışılır. Gökalp'ın amacı sözü edilen bu değerleri çocukluktan itibaren kişilere benimsetmektir. *Ala Geyik* şiiri de içerdiği değerler açısından çocuk eğitime katkıda bulunabilecek eserlerdendir. Manzum masal üslubunda yazılan *Ala Geyik* şiirinde kelimeler, millî ve manevi değerlere karşılık gelen kavramlardan seçilmiştir. Şiirde bu kavramların çokluğu dikkate alınırsa sanatçının, millî ve manevi unsurları tesadüfi bir şekilde kullanmadığı görülür. Yine şiirde konuşma sentaksında kullanılan kelimelerin tercih edilmesi dilde Türkçülük fikrinin bir yansımasıdır. 1913 yılında yazılan şiir, hem içerik hem de biçim açısından Millî Edebiyat akımının savunduğu görüşlere uygun olarak tertip edilmiştir. Sanatçının bu şiirde hedef kitlesi çocuklardır ancak şiirin büyüklere de hitap ettiği söylenebilir. Masal ve destan türü aracılığı ile hem çocuklara hem de yetişkinlere seslenen sanatçı, şiirde mitoloji üzerinden yaptığı göndermelerle Türklük bilincini telkin etmeye çalışır. Gökalp, genel olarak dünyadaki bütün Türklerin geçmişte ve belki de gelecekte gerçekleşecek olan büyük bir vatan hayali şeklinde tanımlanan Turan mefkûresini *Ala Geyik* (Kırgız güzeli) ve *Türk Beyi*'nin yaşadığı maceralar üzerinden sembolik bir hikâye aracılığı ile verir. Edebiyat hayatına şiir ile giriş yapan Gökalp'ın, diğer manzumelerinde olduğu gibi bu şiirde de fikirlerini basit, kolay anlaşılır bir dil ile telkin etmeye çalıştığı görülür.

Kaynakça

Argunşah, H. (2018). Millî Edebiyat. *Yeni Türk Edebiyatının El Kitabı*. Korkmaz, R. (Ed.). Grafiker Yayınları.

- Artuç Bekteş, S. ve Kurt, M. (2022). Değerler eğitimi bağlamında Ziya Gökalp'in "Alageyik" ve "Turan" adlı şiirlerinin millî kimlik inşası sürecine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(2), 440-453.
- Aydoğdu, İ. (2023). II. Meşrutiyet'te ortaya çıkan fikir akımlarının yaygınlaşmasında gazete ve dergilerin rolü (*Sebilürreşad ve Türk Yurdu* örneği). *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(26), 139-152.
- Banarlı, N. S. (1998). *Resimli Türk edebiyatı tarihi*. (Cilt 2). MEB Yayınları.
- Bozdoğan, A. (2014). "Dönem" ve "Akım" nitelemeleri arasında kalmış bir terim: Millî Edebiyat. *İlmi Araştırmalar* (22), 15-32.
- Çağatay, S. (1956). Türk halk edebiyatında geyiğe dair bazı motifler. *Türk Dili Araştırma Yıllığı*, 4, 153-177.
- Çetin, İ. (2014). "Kızılelma", *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, (25), 55-89.
- Dalkesen, N. (2015). Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk kültüründe geyik kültürü. *Millî Folklor*, 106, 59-67.
- Ercilasun A. B. (2007). *Makaleler (dil-destan-tarih-edebiyat)*. Arıkoğlu, E (haz.). Akçağ Yayınevi.
- Ercilasun, B. (1997). *Yeni Türk edebiyatı üzerine incelemeler I*. Akçağ Yayınevi.
- Ercilasun, B. (2014). *Türk şiiri üzerine*. Dergâh Yayınları.
- Erişirgil, M. E. (1984). *Bir fikir adamının romanı Ziya Gökalp*. Remzi Kitabevi.
- Filizok, R. (1991). *Ziya Gökalp'in edebi eserlerinde halk edebiyatı tesiri*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Filizok, R. (2005). *Ziya Gökalp*. Akçağ Yayınevi.
- Gökyay, O. Ş. (2002). "Kızılelma", *Diyanet İslam ansiklopedisi*, Cilt: 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayını.
- Karakaş, M. (2008). Ziya Gökalp'e yeniden bakmak: Literatür ve yeniden değerlendirme. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 6 (11), 435-476.
- Karaca, N. (2014). Ziya Gökalp'in şiir dünyası ve şiirlerinin bir dökümü. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Journal of Education Faculty*, 5(1), 117-133.
- Kırzioğlu, B. (2010). "Kızılelma'nın Türklük için anlamı ve Cengiz Aytmatov'un *Kızıl Elma Hikâyesi*", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 7, 89-101.
- Oğuz, B. (1980). *Türkiye halkının kültür kökenleri*. Doğu Batı Yayınları.
- Ögel, B. (2003). *Türk mitolojisi (kaynakları ve açıklamaları ile destanlar) I*. T.T.K. Basımevi.
- Sezer, M. A. (2022). Geyik avı ile ilgili inanışlar: Alageyik ve geyikler lanetler örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (2), 97-105.
- Sınar Uğurlu, A. (2009). İdeolog şair Ziya Gökalp'in kaleminden masallar. *Turkish Studies*, 4 (1), 1125-1140.
- Tarakçı, G. (2023). Ziya Gökalp'in *Alageyik* manzum masalının göstergebilimsel analiz metoduna göre incelenmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 8(2), 433-454.
- Zavotçu, G. (2012). Ziya Gökalp'in manzumeleri ve alageyik hakkında. *Turkish Studies*, 7 (4), 601-609.
- Ziya Gökalp (1952). *Ziya Gökalp külliyatı I şiirler ve halk masalları*. Tansel, F. A. (haz.). Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ziya Gökalp (1976). *Yeni hayat/doğru yol*. Cunbur, M. (haz.). Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ziya Gökalp (2015). *Türkçülüğün esasları*. Çonoğlu, S. (haz.). Ötüken Neşriyat.
- Ziya Gökalp (2015). *Kızılelma*. Şahin, H. İ. (haz.). Altınpost Yayınları.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırmacı verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiğini beyan eder.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Makale tek yazarlıdır.

Çıkar Beyanı

Makalenin hazırlanmasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.